

Сіверянський літопис

1999

№ 2

З М І С Т

СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

І. Тюрменко. І. Огієнко про роль і місце Руїни в історії українського державотворення	3
---	---

У ГЛИБ ВІКІВ

Ю. Мицик. З нових документів про Національно-визвольну війну українського народу (1648-1658 рр.) на Сіверській Україні	12
--	----

ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ

О. Желіба. Печатки Ніжинського козачого полку	39
---	----

ГЕНЕАЛОГІЧНІ СТУДІЇ

О. Задорожній. Нащадки Ігоря Святославича	42
---	----

З АРХІВІВ СБУ

І. Верба. Арешт Олександра Оглоблина	51
В. Шкварчук. Небезпечна посада	56

ЮВІЛЕЇ

В. Половець, А. Тимошенко. Григорій Павлович Галаган (1819-1888 рр.)	63
--	----

ОГЛЯДИ

А. Боровик. Зародження повітової преси на Придесенні (1917-1920 рр.)	71
Г. Греченко. Чернігівщина на шпальтах окупаційних газет (1941-1943 рр.)	81

РОЗВІДКИ

І. Ситий. Перший український архітектор	103
О. Коваленко. На варті духовних скарбів України: архівісти Чернігівщини 20-30-х рр.	106
С. Дмитрієнко. Проблеми регіональної історії Північного Лобережжя у науковому доробку М. Петровського	113
Н. Медвідь. Світ дитинства і материнства у творчості О. Довженка	120

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

В. Кривошея. Козацькі втрати Чигиринського походу 1678 року	127
---	-----

ФІЛОСОФСЬКА СКАРБНИЦЯ

П. Михед. Українсько-російський культурний діалог у концепціях євразійців	130
А. Черній. Філософські начала праукраїнської доби	137

З АРХІВНИХ ДЖЕРЕЛ

О. Рахно. Листи Олександра Русова до Іллі Шрага	142
---	-----

КРАЄЗНАВЧА МОЗАЙКА

О. Сайко. Становлення сільськогосподарської освіти Полтавської губернії (кінець XIX - початок XX ст.)	148
А. Пенський. То коли ж засновано Козелець?	150
О. Збожжа. "Огніско для науки"	151

ЕКОНОМІКА

В. Удовиченко. Місцева політика підтримки розвитку підприємництва	154
Н. Ткаленко. Іноземні інвестиції - шлях до відновлення підприємств району	162
О. Пінчук, П. Трофименко. Реформування земельних відносин і створення умов для стабілізації та економічного розвитку АПК Чернігівщини	166
С. Полковниченко. Стимулювання інноваційно-інвестиційної активності в реструктуризації економіки України	170

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЧДІЕУ

Л. Коваленко. Методичні аспекти підготовки фахівців при ступеневій освіті	177
С. Пономаренко. Методичні аспекти підготовки бакалаврів і спеціалістів з менеджменту	181
П. Руденко. Чи будуть в Україні готувати магістрів	186

ПРИДЕСНЯНСЬКА КНИЖКОВА ПОЛІЦЯ

О. Забарний. Горизонт оптимізму	189
К. Ячменіхін. Доля реформатора	190
С. Реп'ях. Анатомія злочину	193
О. Нічлава. Про "літературу листів"	195
В. Слапчук. Душа на обличчі	196

Головний редактор
Сергій Павленко

Заступник головного
редактора
Олександр Коваленко

Відповідальний секретар
Алла Сокол

РЕДКОЛЕГІЯ

Євген Ананко
Олександр Астаф'єв
Семен Бандур
Геннадій Боряк
Микола Бутко
Олександр Бойко
В'ячеслав Горбик
Володимир Дятлов
Степан Іщук
Лариса Коваленко
Олександр Коваленко
Олександр Ковальчук
Юлій Коцюбинський
Володимир Кривошея
Микола Кужільний
Сергій Леп'яво
Віктор Маслов
Валентин Мельничук
Юрій Мицик
Анатолій Москаленко
Олександр Моця
Сергій Павленко
Анатолій Погрібний
Сергій Пономаренко
Станіслав Реп'ях
Олександр Степанов
Григорій Самойленко
Володимир Савченко
Іван Степаненко
Дмитро Стеченко
Людмила Студьонова
Борис Суховірський
Петро Тронько
Петро Устенко
Василь Чепурний
Володимир Шевченко
Федір Шпиг
Олександр Явоненко
Василь Яковець

Редактор випуску
Олена Ткаченко

Видавці - Чернігівський
державний педагогічний
університет імені Т. Г.
Шевченка, Чернігівський
держінститут економіки
та управління, Ніжинський
державний педагогічний
університет ім. М. В.
Гоголя

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

Володимир КРИВОШЕЯ

КОЗАЦЬКІ ВТРАТИ ЧИГИРИНСЬКОГО ПОХОДУ 1678 РОКУ

Другий чигиринський похід 1678 р. став першим у житті багатьох козаків. Саме з цього походу розпочали службу майбутній сотник волинський Петро Демиденко, майбутній значковий товариш Чернігівського полку Мартин Остапенко, Іван Бідний-Подобайло (1). Разом з тим похід був для багатьох його учасників останнім у житті.

Втрати козацького війська у чигиринському поході 1678 р. не знайшли відображення у науковій літературі. Так, В. Заруба відзначає, що "у росіян загинуло 3291 (з полоненими і тими, хто пропав безвісти) і поранено 5431 чол. Про втрати в армії Самойловича даних немає, але вони також були значними і скоріше всього адекватними російським" (2). Опираючись на ці та інші дані, А. Бульвінський, з нашої точки зору, дещо завищує втрати українсько-російського війська, доводячи їх до 20 тисяч (3).

Наведений нижче документ дозволяє зробити такі підрахунки втрат козацького війська:

	Загинуло	Поранені
1. Гадяцький полк	1544	240
2. Лубенський полк	454 200	270
3. Ніжинський полк	429	242
4. Чернігівський полк	287	110
5. Миргородський полк	39 190	
6. Стародубський	224	115
7. Полтавський	129	45
8. Переяславський полк	81	50
<hr/>		
Всього:	3187 390	1072
Втрати охотницьких полків		
	Загинуло	Поранені
1. Полк Кожуховського	110 174	71
2. Полк Іванії	230	60

3. Полк Ребриковського	196	67
4. Полк Герасимів	98	53
<hr/>		
Всього:	634 174	251

Таким чином загальні втрати козацького війська складали 4385 чоловік. Найбільш порідили Гадяцький (35% від загальної кількості втрат), Лубенський і Ніжинський полки.

До цього додамо, що у Чернігівському полку загинуло п'ять сотників, у Гадяцькому - полковник і три сотники, у Стародубському - полковник і три сотники. Нижче подаємо текст документа, який, як переконуємося, не був відомим дослідникам.

Список разных чинов войска Запорожского, убитых или раненых во время Чигиринского похода 1678 года.

Полку Черниговского

Иван Рашевский сотник Себерезкий забитый

Казимир Паршиковский сотник Седневский забитый

Гирман сотник киселювский забитый

на того месце обраный Кодрат Бутович забитый

Василь Свириденко сотник Понурницкий забитый

Черни з атаманею куренною, з Асаулами сотенными и з хорунжими, во всех сотных того полку забито

Две сто осем десять и один, а з сотниками вищо написанными две сто осем десять и семь

того полку товариства старшого и меншого сто десять. *

Полку Нежинского

старшого и меншого товариства, забитых чтыри ста двадцеть и девять.

Ранных и альных две сти сорок и два. **

Полку Переясловского

товариства забитых осмедесят и один.

Ранных пятьдесят.

Полку Лубенского

старшого и меншого товариства, забитых чотыры ста пятьдесят и чотыры

а то опроч сотне Лукомской, которая и в Чигирине zostавая, якої певном человека двести померло

Ранных две сто и семдесят.

Полку Полтавского

Старшого и меншого товариства забитых сто двадцеть и пять

Ранных сорок и девят

Полку Миргородского

товариства забито тридцать и девят

Ранных сорок и два, а то опроч Готвянское которая в Чигирине zostавала, в которой сто и девят десят умерло.

Полку Гадюцкого

который в Чегирине через всю тую войну... находился.

Федор Михайлович полковник Гадюцкой забитый.

Юсько Ктиторенко сотник Зеньковской забитый.

Прокоп Бут сотник Куземинской забитый.

Грицко Проскурненко сотник Рашевской забитый, а з ними старшого и меншого товариства побитых тысяча пят сот и сорок человек.

Ранных двести и сорок.

Полку Стародубовского

Федор Лукьянович Мовчан полковник Стародубовской забитый.

сотник Шептаковский забитый.

сотник Завабельский забитый.

пехотный сотник Неделлский забитый.

А при них зо всех сотен того же Стародубовского полку товариства забито двесте и двадцать.

Ранных сто и пятнадцат.

Полку охотничьего п. Ребриковского

товариства забиты сто девят десят и шест.

Ранных шестдесят и сем

Полку охотничьего пехотного Герасимов

Товариства забитых девят десят и осм.

Ранных пят десят и три

Полку охотничьего пехотного п. Кожуховского

В Чегринской потребе, сто сем десят и чотыры, а в Каневе сто ще десят убито.

Ранных семь десят и один.

Полку охотничьего п. Иванева и Грицанового ***

Товариства двести и тридцат забитых.

Ранных шест десят.

ЦДІАУК. - Ф. 124. - Оп. 3. - Спр. 351 - Арк. 1-5 (мікрофільм).

Джерела та література, примітки:

1. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (Далі - ЦДІАУК), Ф. 51. - Оп. 3. - Спр. 1331. - Арк. 1, 12.

2. Заруба В. Н. Украинское казачье войско в борьбе с турецко-татарской агрессией (последняя четверть XVII в.). - Харьков, 1993. - С. 69.

3. Бульвінський А. Коротка порівняльна характеристика 26 найбільших битв на території України в XVII ст. // Нова політика. - 1995. - Червень-липень. - С. 58.

* Серед поранених були полковий осавул Дмитро Донець, сотник менський Федір, хорунжий Іван Якимович.

** Серед поранених був колишній сотник новомлинський Юхим Матвієнко.

*** Сотні полку Іванії мали назви: сотні Шкодина, Савицького, Миськова, Стефанова, Закодецького, Гуторава, Ількова, Грицькова, Солецькова, Канівцева, Демянова (ЦДІАУК. - Ф. 124. - Оп. 3. - Спр. 351. - Арк. 17 зв.)